

TÜRKİYE’DE MÜZİK ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN KURUMLARDA YAPILAN GİRİŞ YETENEK SINAVLARINDA ADAYLARIN SES KAPASİTELERİNİ DEĞERLENDİRME KİSTASLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Serkan OTACIOĞLU*

BÖLÜM I

GİRİŞ

Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren eğitim fakülteleri bünyesinde uygulanan müzik eğitiminin genel amaçları içinde, milli müzik geleneklerimizin üzerinde çağdaş çok sesli müziğin yaşayabilmesi ve çok sesli müziği bir yaşayış biçimi haline getirecek olan müzik öğretmenlerinin yetişmesini sağlamak olduğu görülecektir. Bu genel amaç doğrultusunda, bir müzik öğretmenin en çok ve mutlak kullanmak zorunda olduğu sesini almış olduğu eğitim ile sağlıklı, teknik ve kültür olarak yeterli derecede kullanabilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte kendi sesini doğru kullanabilmesinin ötesinde, yetiştireceği öğrencilere vereceği ses eğitiminde de bireysel mesleki birikimi doğrultusunda ses eğitiminin temel amaçlarının gerektirdiği şekilde gerçekleştirebilmesi, verilecek olan eğitimin verimi ve kalitesi açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, mesleki yaşamında görev yapacağı eğitim kurumlarında çalışma ortamlarının enstrüman açısından yeterli donanıma sahip olamayabileceği dikkate alınır, mesleki açıdan en rahat kullanabileceği ve yararlanabileceği enstrümanın sesi olduğu açıkça görülmektedir.

Halen Türkiye’de, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi anabilim dallarına öğrenci alımı özel yetenek giriş sınavları ile yapılmaktadır. Bu giriş sınavlarında aday öğrenciler çeşitli alanlarda sınanmakta ve mesleki müzik eğitimi olarak müzik öğretmeni olmaya uygun olup olmadıkları açısından değerlendirilmektedir. Bu sınavlarda adayların, seslerini kullanmaya yönelik özellikleri ve becerileri “ses eğitimi alanı” içinde ölçülmektedir.

Zamanla yapılan giriş yetenek sınavlarında farklı liselerden ve eğitim kurumlarından gelen adayların ses kapasitelerini değerlendirme kıstasları üzerine bir çalışma yapılması gerekliliği, yapılan yetenek sınavları sonucunda bir problem olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Çünkü, bu sınavlardaki puanlamaların doğru olarak yapılması, müzik eğitimi alacak olan öğretmen adaylarının eğitimleri süresince bu alandaki başarılarında yol gösterici bir rol üstlenecektir.

---

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

Problem Durumu

Yapılan çalışma, giriş yetenek sınavlarında puanlamaya alınan boyutların içerisinde, ses kapasitelerini değerlendirme puanlarının yeterli ağırlıkta olmaması ve giriş sınavlarında kaliteli ve sağlıklı sese sahip olan adayların müzik eğitimi bölümlerine seçilemeyeceği, bununla birlikte sağlıklı ses olmadan ses eğitiminde ve müzik eğitiminde başarı sağlanamayacağı düşüncesi üzerine kurulmuştur.

Amaç

Bu doğrultuda yapılan çalışmanın amacını, müzik öğretmeni olacak öğretmen adaylarının, mesleki gelişimlerinde ve meslek yaşamları boyunca en çok kullanmak zorunda kaldıkları materyal olan seslerinin meslek hayatlarında ki öneminden dolayı, giriş yetenek puanlamalarındaki ağırlığının artırılmasının sorgulanmasının gerekliliği, ses sağlığı sorunları olan adayların mesleki gelişim açısından elenebilmeleri, ses eğitimcilerin öğrencilerden verim alabilmeleri ve gelişim sağlayabilmeleri gibi unsurlar oluşturmaktadır.

Önem

Yapılan çalışma;

Giriş yetenek sınavlarındaki genel durum ve sorunların gözden geçirilmesi,

Adayların yetenek sınavlarında ki ses sorunlarının lisans eğitimi süresince devam ettiği gözlemlenerek konunun incelenmesi ve çözüm önerileri sunulması gerekliliği,

Ses eğitiminin amacına ulaşabilmesi açısından önem taşımaktadır.

BÖLÜM II

2.1. Giriş Yetenek Sınavları

“Türkiye’de ilk özel yetenek sınavı, Musiki Muallim Mektebine öğrenci alımı için 1925 yılında çıkarılan “Musiki Muallim Mektebi Talimatnamesi”ne göre yapılmış ve 1931 yılında yapılan değişiklikle öğretim süresinin altı yıla çıkarıldığı bildirilen MMM talimatnamesinde ise giriş şartları değiştirilerek zorlaştırılmıştır” (Töreyin,2002).

O tarihlerden bu yana birçok değişikliğe uğrayan giriş yetenek sınavlarında amaç, dört yıl süreli “Müzik öğretmenliği Lisans Programı” ile Milli Eğitim’e bağlı kurumlarda görev yapacak olan müzik öğretmeni adaylarını seçmektir. Bu amaç doğrultusunda “Teorik ve uygulamalı” meslek eğitimi vererek, geleceğin yaratıcı bireylerini yetiştirecek, Türk Müziği dahil olmak üzere, diğer müzik kültürlerini içine sindirmiş, bilgili, dinamik, çağdaş, bireysel çalgısını ve sesini çok iyi kullanabilen müzik eğitimcisi, uzman ve araştırmacılar yetiştirmek bu bölümlerin temel eğitim amaçlarındandır.

Genelde iki aşama olarak yapılan yetenek sınavları farklı üniversitelere bağlı olan müzik eğitimi anabilim dallarına göre hem içerik hem de uygulama olarak değişiklik gösterebilmektedir.

Bu çalışmada, örnek teşkil etmesi açısından araştırmacı tarafından, Marmara Üniversitesi A.E.F Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda yapılan giriş yetenek sınavlarının şekli, sınav komisyonlarının dikkate aldığı ölçütler ve "Ses eğitimi alanı" başlığı altında ölçülen ses kapasitelerini değerlendirme alanı üzerinde durulacaktır.

2.1.2. Giriş Yetenek Sınav Şekli ve Sınav Komisyonunun Alanlara Göre Göz Önünde Bulundurduğu Ölçütler ve Alanların Puan Ağırlıkları

Giriş Yetenek Sınavı, seçme niteliğinde olup "tek aşamalı" olarak yapılmaktadır. Bu sınavda adayların Müziksel İşitme Okuma-Yazma, Şarkı Söyleme ve Çalgı Çalma becerileri ve düzeyleri ölçülerek değerlendirilmektedir.

2004-2005 Dönemi Marmara Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Giriş Yetenek Sınavında puanlamaya alınan alanlar ve puan ağırlıkları aşağıdaki şekilde uygulanmaktadır:

A-Müziksel İşitme Ve Okuma Yazma Alanı: 100 puan

Bu alanda adaylar, aşağıda belirten ölçütler doğrultusunda değerlendirilirler.

Sınav yazılı, sözlü ve uygulamalı olarak yapılır.

1-Müziksel Yazma (Dikte): 15 puan

2-Genel Kültür ve Temel Müzik Bilgileri Testi: 10 puan

3-Müziksel İşitme ve Okuma: 75 puan

a)Ritimsel İşitme: 5 puan

b)Ezgisel İşitme: 10 puan

c)Çok Ses İşitme: 20 puan

d)Tek Ses İşitme: 10 puan

e)Çift Ses Duyma ve Adlandırma: 10 puan

f)Ritimsel Okuma: 10 puan

g)Ezgisel Okuma: 10 puan

B-Ses Eğitimi Alanı: 100 puan

Bu alanda adayların, sesini kullanmaya yönelik özellikleri ve becerileri ölçülür. Adaylar, kendi hazırladıkları bir şarkıyı (arya, antik arya, lied, okul şarkısı, marş, halk türküsü...vb) seslendirir. Gerekğinde adaydan başka bir şarkıyı da seslendirmesi istenebilir. Adayın hazırladığı parçayı müzikal bir biçimde doğru ve ton içinde söylemesi, ses gürlüğü, genişliği, tınısı, sesin gelişmeye elverişli olup olmaması değerlendirilmeye esas alınır. Seslendirme sırasında puanlama aşağıdaki ölçütlere göre yapılmaktadır.

- a)Sağlıklı sese sahip olma: 30 puan
- b)Doğru ve temiz söyleme: 20 puan
- c)Müzikal söyleme: 20 puan
- d)Sesin tınısı, gürlüğü ve genişliği: 15 puan
- e)Konuşma ve şarkı söylemede anlaşılabilirlik (boğumlama): 15 puan

C-Çalgı Eğitimi Alanı: 100 puan

Bu alanda adayın, çalgı çalmaya yönelik özellikleri ve becerileri ölçülmektedir.

Adayın sınavdaki toplam başarı puanı ise;

Müziksel işitme okuma yazma alanı puanının % 50 si, Ses eğitimi alanı puanının % 20 si, Çalgı eğitimi alanı puanının % 30 olarak toplam 100 taban puan üzerinden hesaplanmaktadır.

2.1.2. Giriş Yetenek Sınavlarında “Ses Eğitimi Alanı” Bölümünde Karşılaşılan Temel Sorunlar

Giriş yetenek sınavlarındaki genel durum ve temel sorunlar olarak;

1-Giriş sınavlarında değerlendirme kıstasları içinde ses eğitimi alanının puan ağırlığı yüzünden kötü ve yetersiz seslerin elenememesi;

Giriş sınavlarında Müziksel işitme ve okuma yazma alanından ve çalgı alanlarından yeterli puan almış olması adaya büyük olasılıkla sınavdan başarılı olma şansı yaratmaktadır. Bu durumdan dolayı adayın, ses eğitimi alanından yetersiz olması bir yana hiç puan almaması da sınavda başarılı olması gerçeğini değiştirmeyecektir. Bu yüzden adayın ses kapasitesinin yetersiz olması, tekniğinin yetersizliği ya da müzikal performansının yetersiz olmasının, adayın diğer alanlardan iyi puan alarak sınavda başarılı sayılmasını engelleyici bir sebep olarak sayılmamaktadır. Ancak ses sağlığı bozuk ve kalıcı problemleri olan adayların diğer alanlardan başarılı da olsa sınavda başarılı sayılmasının engellenmesi gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.

2-Ses eğitimi için birincil sorun olarak ses sağlığı görülmektedir;

Adayların ergenlikten çıkarken mutasyon sırasında, öncesinde ve sonrasında yanlış eğitim, yanlış ses kullanımı, fiziksel zorluklar, psikolojik zorluklar yaygın ve yöresel müzik kültürü ve medya etkisi ile bozulan ses sağlıklarının kalıcı bozukluklar yaratması ve giriş sınavları sırasında ses rahatsızlıkları olan öğrencilerin elenememesi sonucu, sonraki eğitimleri sırasında (lisans) sorunlar yaşanması ve istenilen verimin sağlanamaması.

3-Giriş yetenek sınavları için adayların ses eğitimi açısından yanlış ve sınava yönelik olarak çalıştırılması yüzünden kişilerin doğal ses kapasitelerinin anlaşılabilmesi;

Adayların giriş sınavlarına hazırlanmaları sırasında ehil olmayan kişilerce çalıştırılması yüzünden kendi ses türlerine uygun olmayan parçalar seçerek sınava girmeleri ya da doğru bir eğitim almamaları yüzünden kendi seslerinin özelliklerini yansıtamamaları sebebiyle doğru seslerin seçilememesi.

4-Giriş yetenek sınavlarında adayların seviyelerinin üzerinde repertuvar hazırlamaları;

Giriş sınavlarında zorluk derecesi yüksek olan parçaların daha fazla puan sağlayacağı gibi yanlış düşünceler, adayların teknik kapasitelerinin kaldıramayacağı, ses sınırlarını zorlayacak eserleri seslendirmeleri ve zorluk derecesi yüksek eserleri söyleyebilmek için taklit yoluna gitmeleri sebebiyle, kendi doğal seslerinin özelliklerinin tespit edilememesi yüzünden sınav esnasında sağlıklı seçim yapmanın zorlukları.

5-Adayların mezun oldukları lisenin türü;

Güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinden gelen adayların genel liselerden gelen adaya göre daha fazla eğitim almaları ve bu yüzden daha yüksek seviyeli parçalarla sınava girmeleri, buna karşın genel liselerden gelen adayların ses eğitimi açısından dezavantajlı olmaları yüzünden sınav performanslarının aldatıcı olabilmesi.

Giriş yetenek sınavlarının ses sağlığı, kalitesi ve ses kapasitesinin anlaşılmasına yönelik olduğu düşünülürse, yukarıda anlatılan etkenler farklı boyutlarıyla ele alınması gereken sorunlar olarak öne çıkmaktadır.

BÖLÜM III

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sesin eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programını oluşturan temel unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu eğitimin amacını, bireyin sesini ve ses üretme organını tanıması, sağlıklı bir sese sahip olması ve ses sağlığını koruyabilmesi, güzel şarkı söyleme becerisini kazanabilmesi, daha etkili ve verimli biçimde, fonksiyonel olarak doğru ses üretebilmesi, sesin kalitesini artırarak geliştirilebilmesi için temel bilgileri edinmek oluşturmaktadır. Bireylerin seslerinin belirli bir zaman dilimindeki eğitiminden sonra mesleki uygulama sırasında sağlıklı olarak kullanabilmesini ve her yaş dilimindeki bireylerin seslerini eğitebilmesi için gerekli bilgi ve birikimi kazandırmak ana hedefleri oluşturur.

Yukarıda belirtilen hedefler doğrultusunda ve yaşanan sorunlar çerçevesinde şu sonuçlara varılmıştır;

1. maddede ele alınan, “Giriş sınavlarında değerlendirme kıstasları içinde ses eğitimi alanının puan ağırlığı yüzünden kötü ve yetersiz seslerin elenmemesi”.

Adayın sınav başarı puanlarının hesaplanmasında ses eğitimi puanının

% 20 gibi bir ağırlığı olduğu göz önüne alınırsa MİOY alanı ve Çalgı eğitimi alanlarından yüksek puan alan adayların ses eğitimi puanlarının olmaması bile sınav sonucunu değiştirmeyecek ve aday sınav sonucu olarak başarılı sayılacaktır. Oysa fonksiyonel olmayan yani fizyolojik ses sağlığı sorunları olan adayların elenmesine imkan sağlayacak bir çözüm gerekmektedir. Bu çözüm için ise, adayların sınavdan önce bir devlet veya üniversite hastanesinin KBB servisinde alınmış larenks muayene sonuçlarının incelenmesi ve sağlıklı adayların sınavın diğer aşamalarına devam edebilmesine müsaade edilmesi, ses sağlığı açısından problemlili olan adayların elenebilmesi için bir öneri olarak getirilmektedir.

Ayrıca bu uygulama, ikinci maddede ele alınan ”Ses eğitimi için birincil sorun olarak ses sağlığı görülmektedir;” başlıklı sorun içinde büyük ölçüde bilgi sunacaktır. Fizyolojik olmayan yanlış çalıştırma ya da kullanım sonucu oluşan fonksiyonel olan bozuklukların sebeplerinin teşhisi içinde başvurulabilecek kaynak oluşturacaktır.

3. maddede ele alınan “Giriş sınavları için adayların ses eğitimi açısından yanlış olarak ve sınava yönelik çalıştırılması yüzünden adayların gerçek ses kapasitelerinin anlaşılabilmesi” ve 4. maddede ele alınan “Giriş yetenek sınavlarında adayların seviyelerinin üzerinde repertuar hazırlamaları” ve 5. maddede ele alınan “Adayların mezun oldukları lise türü” ve eğitimi ya da eğitimsiz olmaları ve hazır bulunuşluk düzeylerindeki farklılıkların aldaticılığı konusunda ise cevap bulması gereken sorunun “seçilmek istenen seslerin ses

eğitimi alacağı asıl kurumun olarak eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları olacağı düşünülürse, daha önce eğitim almış ve seviyesi daha yüksek adaylar mı yoksa doğal seslerin ve doğal şarkı söylemenin mi tercih edilmesi gerektiği” olduğu düşünölmektedir. Bu soru hakkında araştırmacı, cevabının ses eğitiminin amaçları doğrultusunda sağlıklı, doğal seslerin ve doğal şarkı söyleme yeteneğinin tercih edilmesi çerçevesinde taraf olmaktadır. Bu fikir etrafında otoritelerce çoğunlukla birleşildiği taktirde, adaylar ses eğitimi açasından seviyelerini yükseltebilmek adına sınava yönelik özel çalışmalar yapma ihtiyacı hissetmeyecek ve şanslarını arttırabilmek için daha yüksek seviyeli parçalar hazırlamak gayreti içinde olmayacaklardır. Bunun sonucunda da seslerini zorlamayacak en rahat ve doğal şekilde iyi seslendirebilecekleri parçaları, seviyelerini önemsemeden seçeceklerdir. Bu yüzden de sınav komisyonlarındaki eğitmenler adayların seslerinin en doğal hallerini görebilecek ve hazır bulunuşluk düzeylerinin getirdiği farklılıklardan doğacak yanlış sonuçlardan kaçınabileceklerdir. Bu bağlamda giriş sınavlarında ki ses eğitimi alanı için aranan özellikler, istenilen parçaların türleri ve seviyeleri hakkında kıstasların tekrar gözden geçirilmesi açasından öneri olarak getirilmektedir.

KAYNAKÇA

Marmara Üniversitesi, 2005 Müzik Giriş Yetenek Sınav Kılavuzu, İstanbul.

Otacıoğlu, S. (2002). “İlköğretimde Ses Eğitimi”. Mimar Sinan Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) ,İstanbul.

Töreyin, M. (2002). “Müzik Eğitimi Anabilim Dallarına Giriş Özel Yetenek Sınavlarının Müziksel Söyleme Boyutu”. (XI. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirisi-Lefkoşa, KKTC)